

TILL SIST

CARL JOHAN LJUNGBERG:

Greider grymtar mot frivillig hjälp

Författaren Göran Greider, som nyligen sagt att hans livs mål är att avsätta den borgerliga regeringen, måste vara den sammanstörtande statsvälfärdens absolut siste riddare i vårt land. I en stund när varje arbetsför svensk i privat sektor försörjer 2,28 personer, den offentliga sektorn snart kostar oss 75 % av BNP, och budgetunderskottet närmar sig 200 miljarder, brister DN:s kultursamvete Greider i klagande gråt över att de nya satsningarna på personlig och frivillig hjälp "krymper" den demokratiska tanken. En ond "smak av sekelskifte" vilar över Sverige, skriver han också, det på självaste julafton. Ja, gode värld. Lägg in backen — och med full fart!

Greider kan bara se den uppseglade (men ännu blygsamma) debatten om nya former för medmänsklig hjälp i den karikatyr som Strindberg serverade av 1800-talets stockholmska välgörenhetstanter i *Röda rummet*. Greider anar att en "moralisk elit" (exemplifierad med hans barnoms folkskollärare i Vagnhärad) nu bidrar i kulissen, redo att storma in i ljuset och köra ut trogna socialsekreterare för att befästa en hårt kommersiell eller högstämt nedlåtande hjälp som enda utväg. Såna påhitt!

Det är självfallet lätt att cyniskt utmåla all seriös debatt av omsorgens kris i dag som endera "troskyldig" (och troskyldig får man minsann inte vara i Greiders trött raljanta vänsterkretsar), eller som smart medel att dölja en överklass dåliga samvete. Men vart leder det egentligen? Rullar det tillbaka kostnadsexplosionen? Stämmer det facket mildare till frivilliga extrahänder? Intet svar.

Greider för i själva verket en föga konstruktiv debatt. Han skuldbelägger

däremot i glidande vändningar en fråga, som vi faktiskt snart måste våga ta i, och lösa, innan hemtjänst, A-kassa och ATP helt bryter samman och mängder av människor som råkat tillhöra "fel" socialgeneration helt enkelt står på huvudet (jo, det är faktiskt vad det handlar om).

Greider gör inte ens ett pyttelitet försök att dra vettiga gränslinjer i de svåra frågor som vård och hjälp utgör. Men utomlands skulle han finna en sådan debatt, som både är ganska kreativ och bygger på nära erfarenhet av praktisk hjälp. När Marvin Olasky t ex 1992 utgav *The tragedy of American compassion*, kunde han slående belysa hur förödande den "hjälp" var som i 1800-talets New York gavs av myndigheter eller med "fel" motivation, därför att de behövandes egna krafter och självrespekt inte fick en chans, varför hjälpen snart blev ganska verkningslös. Inom kyrkor och hjälpföreningar uppstod däremot fasta och väl testade regelverk, som gjorde att tiotusentals människor via egen medverkan faktiskt kunde resa sig ur den sociala misären och leva värdiga liv.

Man måste ha stora skygglappar för att inte se hur självmotverkande och rent moralupplösande även svensk socialvård nu blivit. I en bok från förra året berättade t ex Eileen Rönnlund, socialt verksam i Uppsala, om hur hon från att ha tyckt ungefär som Greider ändrat sin syn på den sociala hjälpen radikalt (och i mycket liknande Olaskys), men att detta först mötte enormt motstånd, då hon t ex föreslog att hennes klienter för att bryta misärens onda cirkel och nå självförtroende borde söka ett jobb före deras nästa möte.

Debatten om ny frivillighet blir lätt att avfärda, om vi bara ges intrycket att det finns en liten, välbeställd grupp som i en-

staka ryck av (självgod) hjälpvilja "sänker sig" och med en välparfymrad hand drar upp de stackare som av egen skuld hamnat i mörkret nedanför. Den bilden är dock lika falsk som effektsökande. Att värdet av inbördes hjälp skulle fördömas av en vänster som i demokratins gryning själv uppmuntrade och överlevde tack

vare fri sammanslutning är därtill krass ironi. Hjälp ger vi oftast till dem i vår närmaste omgivning, och får sådan tillbaka när vi själva behöver den. I dag måste en rad hinder för att det praktiskt skall fungera så snabbt som möjligt tas bort. Konstigare behöver det faktiskt inte vara.

Pärmar för inbindning av årgång 1992

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-667 59 55, eller genom insättning av kronor 70:- på postgiro 7 27 44-6